

„Experiența trebuie să-ți dea siguranță“

Virgil Flonda părea în ultima vreme un poet ascuns în umbra marilor tăceri, într-un oraș medieval. De fapt, însă, nu-și reprimă bucuria unui dialog deschis și șochează printr-o sinceritate frustră. Într-o seară de primăvară, la Sibiu, am avut bucuria convorbirii ce urmează.

□ **Care a fost sentimentul dumneavoastră atunci când v-am contactat telefonic, solicitându-vă un interviu pentru revista „Teatrul azi“?**

■ Cred că a fost un sentiment de... curiozitate. Mă bântuie și acum curiozitatea, ce te-ar putea interesa și ce i-ar putea interesa pe cititorii revistei acum, când spectacolul de teatru s-a mutat în stradă. Probabil că, acum, existența actorului „născut, nu făcut“ nu mai este atât de spectaculoasă ca aceea a actorului de ocazie, de conjunctură.

□ **Mărturisesc că m-a interesat un om special, dintr-un spațiu special, actorul Virgil Flonda.**

■ Omul Virgil Flonda este destul de ascuns, destul de ciufut. Nu s-ar deconspira ușor, nu s-ar vinde... Probabil, pentru că este destul de sensibil și atunci vrea să-și acopere sensibilitatea cu o armură de impenetrabilitate. Bărbații duri, cu privire metalică, vie, așa... tăiată, sunt mai puțin atacabili decât cei cu privirea blajină.

□ **V-ați propus să nu vă descoperiți nici spectatorilor sau cititorilor?**

■ Eu, ca persoană civilă, nu sunt atât de interesant spre a ieși, ca să spun așa, la rampă. Mă interesează foarte mult să fiu izvorul personajelor mele. Cred că actorul are ceva în plus față de ceilalți artiști. Are acea putere senzatională de a crea, într-un anumit moment, universul care trebuie creat.

De a te face, în momentul acesta, să-l vezi în mine pe Iago, pe Mișkin sau pe Raskolnikov... Îl iubesc foarte mult pe Dostoievski. Cred că pentru Dostoievski și pentru Shakespeare trebuie, ca actor, să fii dăruit în plus față de actorul normal.

□ **Există actor normal?**

■ Da. Foarte mulți actori sunt normali.

□ **De ce vă considerați „anormal“?**

■ Nu m-a tentat niciodată să mă duc într-un teatru... galonat. Deși am fost solicitat de multe teatre din București, nu m-am dus. Or, numai un tip anormal poate fi atât de încredător în el încât să spună: „Doar aici vreau să exist“. Cred că am în genă ceva anormal; mai precis, ceva incompatibil cu rutina. Probabil și pentru că aș fi devenit un gimnast de performanță dacă la 12 ani nu-mi fracturam mâna, făcând „gigantica“. Apoi am făcut călărie, dar mi-am rupt piciorul. Deci, am trecut prin multe capitole ale existenței în care omul este pus în fața destinului.

□ **Iar în teatru ați vrut ca destinul dumneavoastră să fie Sibiu?**

■ În teatru am ajuns pentru că am simțit că nu pot face altceva. Urmasem anterior cursurile unei facultăți „serioase“, cum spuneau părinții mei – am absolvit „Literale“. Am scris poezie... Apoi am terminat facultatea de teatru, cu un soi de încrâncenare, împotriva dorinței celor din jur. Asta îmi dădea o aură romantică și puțin rebelă, ca să nu zic „anormală“.

□ **De ce v-ați „incrâncenat“ să rămâneți la teatrul din Sibiu?**

■ Am terminat facultatea cu o trupă foarte bună. Cu Florin Fătulescu, un regizor excepțional, care monta toate piesele cu clasa noastră de actorie, clasa Dem

Rădulescu. El a avut de ales între Botoșani, Bârlad și Petroșani. Eu, deși eram al doilea în promoție, am renunțat la alte teatre și am ales teatrul din Petroșani pentru că, și atunci ca și acum, credeam în ideea de trupă. Am făcut acolo, în anii '80, spectacole senzaționale. Apoi am plecat la Sibiu, eu, Fătulescu și Șerban Ionescu. Fătulescu dorea să monteze Hamlet. Era la Sibiu o actriță extraordinară, care îl interesa pentru rolul reginei: Anca Neculce-Maximilian. Apoi, tot la Sibiu, după ce lucrasem cu Fătulescu, un regizor din promoția mea, compatibil cu nebuniile mele, am întâlnit un alt regizor excepțional, de cu totul altă factură, cerebral, din clasa lui David Esrig, un regizor care mi-a schimbat total modalitatea de a face teatru. L-am numit pe Iulian Vișa. Sigur că Sibiu este un loc special. Eu, deși ardelean de origine, mă „regățenizasem“. Devenisem „hohăist“, ca să folosesc un termen de jargon. Or, Sibiu m-a primit și ne-a primit pe toți cu un aer foarte... nemțesc. Rece, imparțial. Nu ne-a luat nimeni în brațe, n-a căzut nimeni pe spate. Am înțeles că șansa noastră este să ne apucăm de treabă. Aici este altfel decât în București și decât în sud, în general. Lumea te ia în seamă după ce faci cu adevărat ceva important. Și după ce te ia în brațe, nu te mai lasă. De aceea am rămas la Sibiu. Plus că m-a fascinat orașul, are aura lui, îl vezi istoria, tot orașul medieval este păstrat în forma sa de câteva secole.

□ **Pe vremea când director al Teatrului „Radu Stanca“ din Sibiu era Iulian Vișa v-ați simțit o vedetă?**

■ O, nu! Lui Iulian nici nu-i plăcea acest termen. Un artist nu poate fi vedetă. Vedeta e o problemă de moment... Un culturist, un sportiv... Eminescu nu e o vedetă. Artistul se naște și moare artist, el nu iese la pensie.

□ **Ne împărtășiți o amintire legată de numele lui Iulian Vișa?**

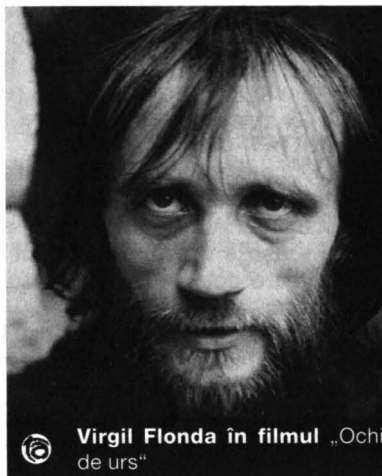
■ El nu spunea niciodată după vreun spectacol: „E bine, băieți!“! Niciodată nu era bine. Totdeauna se mai putea face ceva. Uite, acolo, pe raftul acela din bibliotecă, primul volum este „Peer Gynt“. Pentru că, după **Ubu Rege Superstar** pe care-l lucram, Iulian vroia să pună în scenă, cu mine, **Peer Gynt**. El avea o modalitate de a lucra mai deosebită: în timp ce lucra cu mine un spectacol, mă pregătea pentru altul. Acela este textul și, de la moartea lui, l-am lăsat acolo... Revenind la ideea de vedetă, eu mă simt un actor născut, nu făcut. Sigur că mă cunoaște lumea pe stradă, mă salută, mă întreabă și acum despre Einstein din **Fizicienii**, care s-a jucat acum 10 ani...

□ **De câțiva ani jucați foarte puțin la teatrul din Sibiu. Vă afectează acest fapt?**

■ Îmi pare foarte rău că trebuie să o spun, dar cred că Teatrul „Radu Stanca“ din Sibiu nu mai există. Nedorind să particip la această înmormântare, m-am retras. M-am dus la Târgu-Mureș, am luat o gură de teatru autentic jucând în **Marat-Sade**, mă voi retrace probabil la Facultatea de Teatru din Sibiu ce ia ființă în cadrul Universității, voi preda și, probabil, în câțiva ani, vom crea acel spirit teatral pe care-l doream împreună cu Iulian Vișa. Eu cred în teatrul de performanță. Ca în sport. Pe vremea lui Vișa, lucram în teatru câte 18 ore pe zi. La ora aceea, aici, la Sibiu, se pun în scenă spectacole de conjunctură, care n-au nici o relevanță. Spectatorii nu mai vin la teatru. Șansa acestui oraș este festivalul de teatru pe care-l organizează colegul meu Constantin Chiriac, festival de mare anvergură, în cadrul căruia spectatorul sibian se întâlnește cu mari spectacole din teatrul universal.

□ **Retragerea dumneavoastră de pe scena sibiană este un gest de frondă?**

■ Nu. Atâta doar că nu-mi place să mă pierd în lucruri fără miză. Nici nu pot. Când se vede de la o poștă că ai în fața un lighean cu apă, este absurd să te arunci în cap ca într-un lac adânc. Probabil că aici este obrăznicia mea: recunosc că e un lighean. Știu că sunt un tip incomod, incoruptibil și... păcătos la gură. Mi-am atras foarte multe antipatii spunând ceea ce simt, dar și foarte multe prietenii autentice. Trebuie să recunosc, așadar, că

Virgil Flonda în filmul „Ochi de urs“

foto: Gh. Lăzăroiu

Scenă din Chang-Eng de Göran Tunström la teatrul sibian, în regia lui Iulian Vișa; în centru, Virgil Flonda, alături de Constantin Chiriac

teatrul din Sibiu, la ora aceasta, nu mai există. Din punct de vedere scriptic și al bifării spectacolelor există, din punct de vedere al consumării unor fonduri bănești există, dar din punct de vedere al arderii, al performanței artistice, nu mai există. A murit o dată cu Iulian Vișa. Cu Decameronul. Cu Cartoteca. Nenorocirea e că a murit lent. Trupa s-a obișnuit cu o existență... inexistentă.

□ Ce șanse de redresare acordați totuși acestui teatru?

■ În condițiile actuale, nici o șansă. Mor de durere, pentru că aici mi-am petrecut aproape 17 ani din viață. Pe vremea comunismului, aveam câte 400-500 de spectacole pe an. Am fost singurul teatru din România care își câștiga salariile jucând, nu făcând tombole sau alte asemenea „manifestări”. Aveam câte o sută de zile de deplasare pe an. Stăteam mai mult cu Chiriac în turnee decât acasă cu Mioara, soția mea. Ne-am dat sufletul pentru a crea, pentru a juca. Cu două stagioni în urmă, am jucat în trei spectacole. Toate reprezentațiile adunate, nu știu dacă au fost 30 pe an...

□ Revenind la Virgil Flonda, omul de litere, cât v-a ajutat în teatru, în întruparea personajelor, formația dumneavoastră de filolog?

■ Omul de litere este cel care creează imaginea; actorul o întrupează. Sunt dimensiuni foarte diferite. M-am lăsat de scris când am devenit actor; mi-a fost foarte greu să mă obiectivez. Poetul e în sublimul perpetuu; actorul nu e în poezie, e în proză. Actorul nu vorbește despre foc, se aruncă în foc, focul descris de alții, se aruncă să vadă cum e când arde.

□ Întrebarea era cât v-a ajutat informația, cultura, în elaborarea personajelor.

■ M-a ajutat foarte mult postamentul filologic. Dar a trebuit să uit. Ce e cultura? Ce mai ții minte după ce ai uitat tot ce ai citit. Cam așa a fost. N-am mai apelat la un anumit bagaj de cunoștințe, dar el m-a alimentat și mă alimentează tot timpul.

□ Înțeleg că aveți o legătură spirituală specială cu orașul Sibiu, ceea ce motivează, poate, refuzul de a juca la București...

■ Recunosc că îmi place societatea ceva mai omogenă, cu fundament. Bucureștiul este o societate eterogenă. Bucureșteanul get-beget nu știu cât este de interesat de teatru, tot bucureșteanul care este de o generație sau două în Capitală merge mai mult la teatru. De fapt, acum 300 de ani, Bucureștiul nu era nimic...

□ Dar Sibiu?

■ Sibiu era! Cea mai veche clădire de pe actualul teritoriu al României este teatrul din Sibiu, construit în 1786, de același arhitect care a conceput Opera din Viena și alte câteva edificii importante. În acest oraș, în vremea lui Shakespeare, municipalitatea a construit o scenă cu scripeți, în centru, unde se jucau mistere medievale... Deci orașul este fabulos, din acest punct de vedere. Și pentru că tot se vorbește de integrare europeană, eu cred că drumul spre Viena trece prin Sibiu.

□ Vă influențează marile spirite literare ale zonei?

■ Da, eu sunt blagian. Iubesc universul blagian. Plus că acest spațiu l-a creat și pe Goga, alt răzvrătit. L-a creat pe sublimul Emil Cioran. Să părăsesc Sibiu, de ce? Ar fi o impietate. Pentru că îmi merge rău? Trebuie să facem în așa fel încât să sfințim locul.

□ Și totuși, cum ați rezistat moralmente în ultimii patru ani, în care nu ați jucat?

■ Un sprijin extraordinar a fost soția mea. Eu sunt un tip zvăpăiat, obraznic, dur. Ea este liniștită, primăvăritică, zămbitoare, un balsam. Este extraordinar ca cineva să îți alimenteze bateriile. Eu sunt un risipitor, dau mai mult decât ar trebui, ea mă echilibrează; plus că este muzician de profesie, iar muzica liniștește, notele lui Beethoven sunt aceleași în toate limbile Pământului.

□ Departe de mine gândul de a parafraza o întrebare cândva la modă, dar, în mod concret, cum ați trăit în ultimii patru ani?

■ Rău. Vreau să-ți spun că am vrut să mă las de teatru după ce a murit Iulian Vișa. Un an nu am jucat deloc. Apoi am încercat, gândindu-mă că poate eu sunt vinovat, că poate am fost prea implicat în tot ce făcusem. Dar am văzut că nu eu greșeam și m-am îngrozit. Voi supraviețui însă și acestui... drum neasfaltat.

□ Considerându-vă cariera retrospectiv, există un moment pe care l-ați putea numi apogeul performanțelor dumneavoastră artistice?

■ Nu cred că am avut un apogeu. Cred că acum l-aș putea avea. Cred că acum sunt la vârsta plenitudinii artistice. Am avut, desigur, până acum, roluri importante. Experiența trebuie să îți dea siguranță.

□ Ce va face de acum înainte actorul Virgil Flonda?

■ Va face teatru. Nu poate să facă altceva.

CLARA MĂRGINEANU